

עד כאן הוה לי רשות ביהווא ספרא.
ספר. כשהסתובבתי לראות יותר,
פרח מידי ולא ראיתי, ונשאתי עצוב
ובכיתי. ישנתי שם באותה המערה, וראיתי אותו
לבוש הבדים. אמר לי: רבי, מה
לך לבכות? אל תתעצב. ממי
שהיה הספר ההוא, פרח אליו,
ונטלו. וטרם יצא מן העולם הזה,
גנז אותו באותה המערה במדבר
הזה, ועכשוו שהתגלה לחיים,
פרח באויר ונטלו.

מכאן והלאה, לך לך לדרוך.
ומאותו יום עד כאן לא התגלה
לי, ולא זכיתי לשמע ממי הוא.
ובכל פעם שאני נזכר, אני נשאר
עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי
הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו
שלא יתגלה בעולם.

בעוד שהיו יושבים ועוסקים
בדברים הנכבדים והעליונים
הללו, האיר היום. קמו והלכו.
אמר רבי אלעזר, פעת עת רצון
לפני המלך, נאמר דברי תורה
ונתעסק בה, ונשתתף עם
השכינה.

לאמר הנה עם יצא ממצרים
(במדבר כב). אם תאמר, שהרי צריך
לטל השמות והיוחסין שלהם -
לא צריך, אלא דרך כלל, שכתוב
הנה עם יצא ממצרים. מה
הטעם? משום שכן קורא להם
פטרונם כמה פעמים, ועל זה לא
תטעה, שכתוב (שמות ה) שלח את
עמי, בכל זמן.

ועוד, כשנטלה עצה עליהם עם
פרעה, בלשון זו יכלו להם,
שכתוב (שם א) הנה עם בני ישראל
רב ועצום ממנו. אף כאן שכתוב
הנה עם יצא ממצרים, שלא
הוציא אותם אחר, אלא הוא
מעצמו יצא משם, ומשום כן
תוכל להרע להם.

כך תיכול לאבאשא לון.

עד כאן הוה לי רשו למחמי ביהווא ספרא.
אדמקיפנא למיחמי יתיר, פרח מן ידי,
ולא חמינא ליה, ואשתארנא עציב, ובכינא.
דמיכנא תמן ביהווא מערתא, וחמינא ליה
להווא דלביש מדא, אמר ליה, רבי, מה לך
למכפי, לא תתעצב. ממאן דהוה ההוא
ספרא, פרח לגביה, ונטליה. ועד דלא נפק
מהאי עלמא, גניז ליה ביהווא מערתא
דמדברא דא, והשתא דהוה מתגלי לחייא,
פרח באוירא ונטליה.

מכאן ולהלאה, זיל לך לאורחך. ומההוא
יומא עד הכא. לא אתגלי לי, ולא
זכינא למשמע ממאן הוא. ובכל זמנא דאנא
דכירנא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר
דילמא קודשא בריך הוא פעי ביקריה, דלא
יתגלי בעלמא.

עד דהווי יתבי ולעאן במלין יקירין ועילאין
אלין, נהר יממא. קמו ואזלו, אמר רבי
אלעזר, השתא עידן רעווא הוא קמי מלפא,
נימא מילי דאורייתא, ונתעסק בה, ונשתתף
בשכינתא.

לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא, דהא
צריך לנטלא פיוסין ויוחסין דילהון,
לא אצטריך, אלא אורח כלל. דכתיב (שם א ט)
הנה עם יצא ממצרים. מאי טעמא. משום
דהכי קארי לון פטרונא דילהון כמה זימנין,
ועל דא לא תטעה, דכתיב שלח את עמי בכל
זמנא.

ועוד, כד אתנטלית עיטא עליהו עם פרעה,
בלישנא דא יכלי להו, דכתיב הנה עם
בני ישראל רב ועצום ממנו. אוף השתא
דכתיב, הנה עם יצא ממצרים, דלא אפיק
לון אחרא, אלא איהו מגרמיה נפק, ובגין

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ, אֵיט דְּאָמְרִי, סִיחּוֹן וְעוֹג, דְּקַטְלֵי לֹוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּהוּוּ עֵינָא דְאַרְעָא. אֲלֵא פִּד אֵייתִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבָּה עַל אַרְעָא דְמַצְרַיִם, מַה פְּתִיב, (שם יג טו) וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ וַתַּחֲשֹׁף הָאָרֶץ. אַמַּאי, בְּגִין דְּכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֵלְמָא, לֹא יִכְלִין לְמַעַבְד חֲרָשִׁין, אֲלֵא מְלֵה חָדָא, בְּדַרְגָּא חָדָא, בְּזַמְנָא חָדָא. וְלַעֲמָא דָּא אֵייתִי אַרְבָּה, מְבוֹלְבָל בְּכַמְהָ זֵינִי מְבוֹלְבָלִים אֲלִין בְּאֲלִין, עַד דְּלֵא יִכִּילוּ כָּל חֲרָשִׁין וְכָל קוֹסְמִין, לְמִיקָם קַמְיֵיהוּ. וְדָא הוּא וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ. וְהֵכָא פְּתִיב, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּא וּרְאָה, בְּלָק וּבְלָעַם לֹא הוּוּ בְּעֵלְמָא חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין פְּוֹתֵיהוּ. בְּלָעַם, חִילִּיָּה וְתוֹקְפִיָּה הָוּה בְּפוּמָא וּבְעֵינִין. בְּלָק, חִילִּיָּה וְתוֹקְפִיָּה בְּעוֹבְדָא דִּינִין. וְדָא אַצְטְרִיךְ לְדָא. דְּהָא כָּל זֵינִי חֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא בְּפוּמָא וְעוֹבְדָא הוּוּ, וּבָהוּ תַלְיִין. בְּלָעַם הוּוּ לִיָּה לִישָׁן, וְלֹא יְדִין. בְּלָק הָוּה לִיָּה יְדִין וְלֹא לִישָׁן.

אֲזִלְוּ חֲבֵרַיָּא, וְשִׁמְשָׁא הָוּה תַּקִּיף לַחְדָּא, חֲמוּ הָהוּא בִּי חֲקַל בְּשִׁפְרֵוּ דְעֵשְׂבִין, וּמִיִּין נַפְקִין לְכָל סֵטֵר, וְאֵילְגִי חֲקֵלָא סְגִיָּאִין, יְתַבִּי תַמְן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּמָה יָאוּת אַתֵּר דָּא לְנִיחָא בִּיָּה.

אֲדַהּוּ יְתַבִּי, הָא חִיּוּיָא רַבְרַבָּא אַתִּי, בְּתוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא, אַעֲבַר קַמְיֵיהוּ. אָמַר לִיָּה ר' אֶלְעָזָר, חִיּוּיָא חִיּוּיָא, סֵטִי לָךְ מְאוּרְחָךְ, דְּהָא הָהוּא גְבַרָא תַב, וְאַתְנַחֵם עַל מַה דְּעַבְד, וְלֹא יוֹסִיף לְמִיעַבְד הָהוּא מְלֵה. תְּוֹהוּ חֲבֵרַיָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַאי הָאִי. אָמַר לֹוֹן שְׁתִּיקוּ. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, חִיּוּיָא חִיּוּיָא, לְבַתֵּר דְּלַחֲיִשוּ לָךְ מִן שְׁמִיא, אַתְנַחֵם הָהוּא גְבַרָא, וְשׁוּי

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ (במדבר כב), יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחּוֹן וְעוֹג, שְׁהָרְגוּ אוֹתָם יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיו עֵינַי הָאָרֶץ. אֲלֵא כְּשֶׁהִבִּיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אַרְבָּה עַל אָרֶץ מַצְרַיִם, מַה פְּתוּב? (שמות י) וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ וַתַּחֲשֹׁף הָאָרֶץ. לְמַה? מְשׁוּם שְׁכָל הַמְּכַשְׁפִּים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשִׁפִּים, אֲלֵא דְבַר אַחַד בְּדַרְגָּה אַחַת, בְּפַעַם אַחַת. וְלַעַם הַזֶּה הִבִּיא אַרְבָּה, מְבַלְבֵּל מִכַּמְהָ מִיָּנָם מְבַלְבָּלִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִכְלוּ כָּל הַמְּכַשְׁפִּים וְכָל הַקּוֹסְמִים לַעֲמֹד לְפָנֵיהֶם. וְזֵהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ. וְכֵאֵן פְּתוּב, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּא וּרְאָה, בְּלָק וּבְלָעַם לֹא הִיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים כְּמוֹתָם. בְּלָעַם, פָּחוּ וְתַקְפּוּ הֵיךָ בְּפָה וּבְעֵינַיִם. בְּלָק, פָּחוּ וְתַקְפּוּ בְּמַעֲשֵׂה הַיָּדַיִם. וְזֵה הַצְּטְרִיף אֶת זֶה. שְׁתַּרִּי כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם בְּפָה וּמַעֲשֵׂה הַיָּד, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבַלְעַם הֵיךָ לֹו לְשׁוֹן, וְלֹא יְדִים. לְבַלְק הִיוּ לוֹ יְדִים, וְלֹא לְשׁוֹן.

הֲלָבוּ הַחֲבֵרַיִם, וְהַשְּׁמֵשׁ הֵיחָה מְאֹד חֲזָקָה. רְאוּ אוֹתוֹ שְׂדֵה בִּיפִי שֶׁל עֵשְׂבִים, וּמִיָּם יוֹצְאִים לְכָל צֵד, וְעֵצִים שֶׁל שְׂדֵה רַבִּים. יִשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: פְּמָה נָאָה מְקוּם זֶה לְנוּחַ בּוּ.

בְּעוֹד שְׁהִיו יוֹשְׁבִים, הִנֵּה נַחֲשׁ גָּדַל בָּא, בְּחֻזֵּק הַשְּׁמֵשׁ. עֲבַר לְפָנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: נַחֲשׁ נַחֲשׁ, סֵטָה לָךְ מְדַרְכְּךָ, שְׁהִרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁב וְהַתְּנַחֵם עַל מַה שְּׁעָשָׂה, וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דְבַר. תַּמְהוּ הַחֲבֵרַיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא: מַה זֶה? אָמַר לָהֶם: שְׁתִּיקוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נַחֲשׁ נַחֲשׁ, אָמַר שְׁלַחְשׁוּ לָךְ מְשָׁמִים, הַתְּנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְשָׁם בְּרִצּוֹנוֹ שְׁלֹא

ברעותיה, דלא יתוב להאי חובא לעלמין, סטי
לך מאורחך. קם חיויא בקיומיה, ולא נטיל
הכא והכא. תב פמלקדמין, ואמר ליה, חיויא
חיויא, ידענא מה את פעי, תוב מאורחך, דהא
גוי חייבא אתי, דעביד ביש (דף טו ע"ב) לחד
יודאי, והא הוא נאים במערתא דילך, זיל
וקטליה. מיד אהדר ההוא חיויא, ודלג
דילו גין קמיהו.

אמר ר' אלעזר, חברי, אי לא הוינא הכא,
כמה בישין הוה עביד ההוא חיויא. דהא
בר נש חד יודאי, עבד עובדא דחובה, ועד
דלא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חיויא,
לקטלא ליה. ואמלך ההוא בר נש בין כף ובין
כף, ואתנחם מחוביה, ואמר דלא יתוב לעלמין
להאי חטאה, ועל דא אשתיזיב מן דינא.

אמרו חברי ר' אלעזר, כמה ידעת. אמר
לו, סימנא יהב לי אבא ואנא
אשתמודענא ביה. אמר ליה, תינח חיויא,
דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב
מחוביה, כמה ידעת. אמר לו, כד הוה אזיל
ההוא חיויא, קשקשוי הו סלקין, וזנביה
זקיף, ואיהו דאזיל בבהילו. רוקא אחרא הוה
אזיל לקבליה, והוה קארי קמיה, תוב
מאורחך, דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר
נש. וההוא חיויא בישא לא הוה אצית, עד
דיתנון ליה כופר באתריה דההוא בר נש
דאתחייב קטילא ותב מאורחיה ואתנחם. דכך
אורחוי דחיויא עילא ותתא, פיון דאתיהיב
ליה רשו, לא תב, עד דאשלים ההוא דינא
בישא דאתיהיב ליה רשו למעבד, או דיתנון
ליה באתריה חייבא אחרא בכופרא, דהא
בריקנייא לא יפוק, פיון דאתיהיב ליה רשו.
אמרו ליה, תינח כל דא, ההוא גוי דאמרת

ישוב לחטא הזה לעולמים, סטי
לך מדרכך! קם הנחש בקיומו,
ולא נסע לכאן ולכאן. שב כמו
מקדם, ואמר לו: נחש נחש,
ידעתי מה שאפתה רוצה. שוב
מדרכך, שהרי גוי רשע בא,
שעשה רע ליהודי אחד, והנה
הוא ישן במערתך. לך והרג
אותו! מיד חזר אותו הנחש,
ודלג דלוגים לפניו.

אמר רבי אלעזר: חברים, אם לא
הייתי כאן, כמה רעות היה עושה
אותו נחש, שהרי איש אחד יהודי
עשה מעשה של חטא, וטרם שב
בתשובה, לחשו לנחש הזה להרג
אותו, ונמלך אותו האיש בין כף
ובין כף, והתנחם מחטאו, ואמר
שלא ישוב לעולמים לחטא הזה,
ועל זה נצל מן הדין.

אמרו החברים לרבי אלעזר:
כמה ידעת? אמר להם: סימן נתן
לי אבא, ואני מכיר בו. אמרו לו:
מילא הנחש שהפרת בו, אותו
שהתנחם ושב מחטאו כמה
ידעת? אמר להם: כשהיה הולך
אותו נחש, קשקשיו היו עולים
וזנבו זקוף, והוא שהלך בבהלה.
רוח אחר היה הולך כנגדו, והיה
קורא לפניו: שוב מדרכך, שהרי
אותו האיש שב מחטאו והתנחם.
ואותו הנחש הרע לא היה
מקשיב, עד שיתנו לו כפר
במקום אותו איש שהתחייב
הריגה, ושב מדרכו והתנחם.
שכך דרך הנחש למעלה ולמטה
- פיון שנתנה לו רשות, לא שב,
עד שמשלים אותו הדין הרע
שנתנה לו רשות לעשות, או
שיתנו לו במקומו רשע אחר
ככפר, שהרי לא יצא ריקם, פיון
שנתנה לו רשות.

אמר לו: מילא כל זה, אותו גוי
שאמרת שנתן לו כפר כמה